

Grootste experiment wereldwijd 11 gemeenten en 5000+ deelnemers

Municipalities			Participants	
RCT Exp	Population	Target population	Application	Realisation
<i>Article 83</i>				
Tilburg	8200	6000	800	783
Wageningen	800	800	300	399
Deventer	3117	3117	1000	553
Utrecht	12500	8100	900	780
Nijmegen	8000	5000	400	348
Groningen	11000	8744	700	891
Subtotaal	43617	31761	4100	3754
<i>Non-article 83</i>				
Apeldoorn-Epe	4300	3425	540	559
Oss	2225	1500	300	301
Amsterdam	42000	42000	2000	750
Subtotaal	48525	46925	2840	1610
Totaal	92142	78686	6940	5364

Opzet van de experimenten

(Random Controlled Trial met 4 interventie groepen, lichte variatie per gemeente o.a. door combinaties van groepen)

Drie groepen vergeleken met standaard groep
Aselecte toewijzing aan groepen

Groep 1: Eigen regie en ontheffing verplichtingen, mensen helpen om zichzelf te helpen

Groep 2: Intensieve maatwerk begeleiding. Meer contacten en pro-actieve coaching; vraaggericht

Groep 3: Vrijlating van extra verdiensten tot 200 euro per maand (50% inkomen mag worden tot max 200 euro per maand, gedurende 24 maanden)

Groep 4: Standaard begeleiding met verplichtingen en sancties

+ **Referentie groep** maar niet deelnemen aan experiment

Effecten-Uitkomstmaten

Productevaluatie

- Invloed van eigen regie, maatwerk en extra begeleiding en vrijlating op uitstroom naar betaald werk en vrijwilligerswerk/maatschappelijk nuttig werk (verwachte extra uitstroom = 10%)
- Invloed van andere aanpak (vertrouwen; zelfredzaamheid; capabilities, keuzemogelijkheden) op gezondheid en welbevinden en sociale participatie
  - Clientvragenlijsten op 3 momenten (begin, 1 jaar, 2 jaar)

Procesevaluatie

- Invloed van andere aanpak en vernieuwing van uitvoering op cliënt en gemeente plus leereffecten coaching (procesevaluatie)
  - Training zelfredzaamheid
  - Clientvragenlijst ingevuld door eigen coach
  - Focusgroep gesprek met coaches en projectleiders

Verschuiving in het participatiebeleid?

Vertrouwen in plaats van wantrouwen en meer regels?
Vernieuwing in brede zin, anders naar andere dingen kijken?

- Activerende **sociale investeringsstrategie** en **capabilities**
- Van **aanbodgericht** - naar **vraaggericht, coaching, kansen bieden** en **zelfredzaamheid**
- **Sociale waarden** zoals **(capabilities) keuzevrijheid, vertrouwen, welbevinden** en **gezondheid**

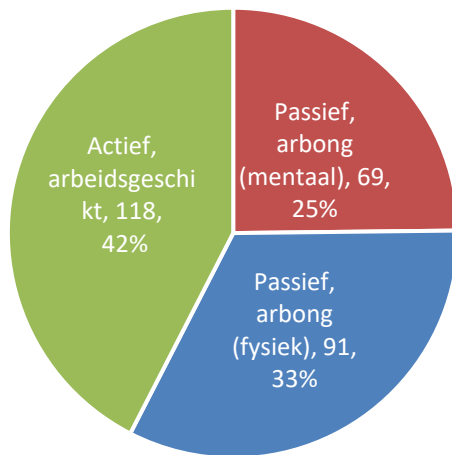
Wetenschappelijke vragen: twee mensbeelden

Twee visies op de mens:

- **Economisch mensbeeld: mensen zijn van nature lui en moeten onder dwang van regels en verplichtingen in beweging worden gebracht**
- **Sociaal mensbeeld: mensen willen van nature een bijdrage leveren als dat waarde toevoegt voor henzelf en de samenleving**

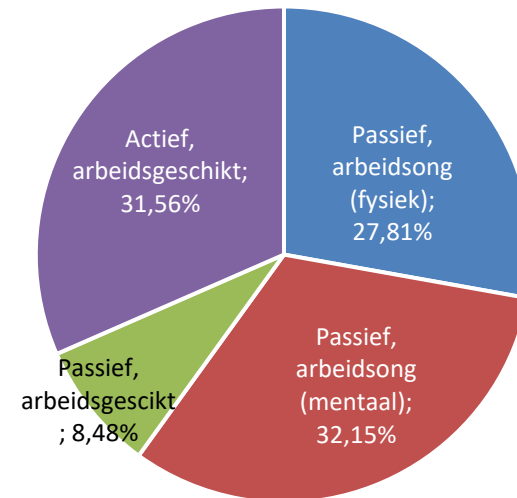
Profielen van deelnemers experimenten Tilburg, Wageningen (vragenlijst nulmeting)

Profielen van deelnemers Vex,
Wageningen latente klasse analyse
(N=278)

■ Passief, arbong (mentaal) ■ Passief, arbong (fysiek)
■ Actief, arbeidsgeschied

Profielen van deelnemers VEX, Tilburg
2017-2018 (N=507)

■ Passief, arbeidsong (fysiek) ■ Passief, arbeidsong (mentaal)
■ Passief, arbeidsgeschied ■ Actief, arbeidsgeschied

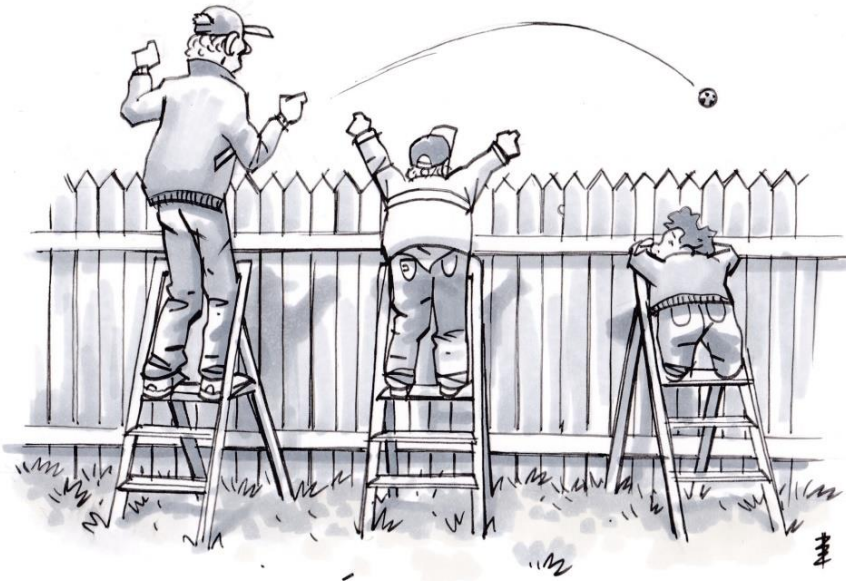
Wetenschappelijke onderbouwing

- Schaarste en stress beïnvloeden mindset van mensen (Mullainathan & Shafir, 2013; Mani et al., 2013)
- Crowding-out van intrinsieke motivatie door nadruk op financiële prikkels, verplichtingen en sancties (Deci, 1971; Frey & Jegen, 2001)
- Wederkerigheid (vertrouwen en belonen) en fairness (rechtvaardigheid) (Fehr & Schmidt, 2000; Thaler, 1980)
- Gelijkere verdeling van kansen vraagt om ongelijke behandeling (rechtvaardigheid volgens Sen's capability theorie)

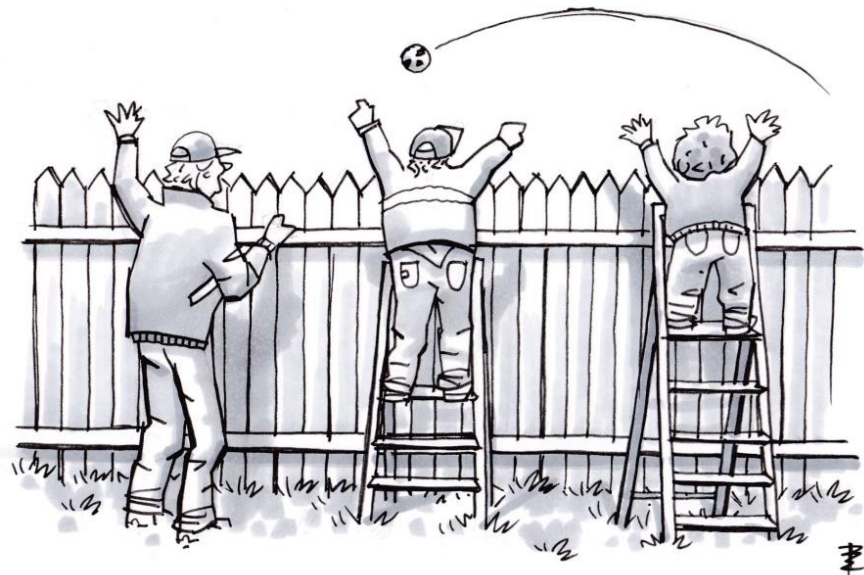
Rechtvaardigheid in Capability benadering Sen

Gelijke middelen?

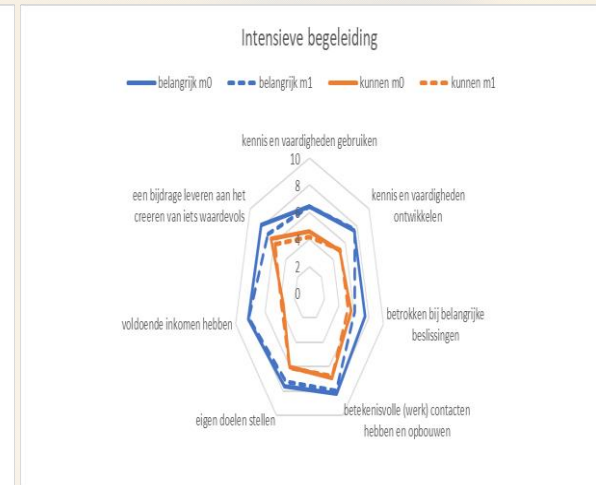
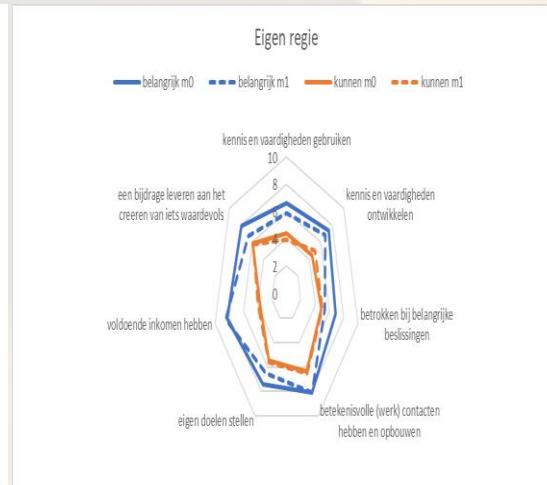
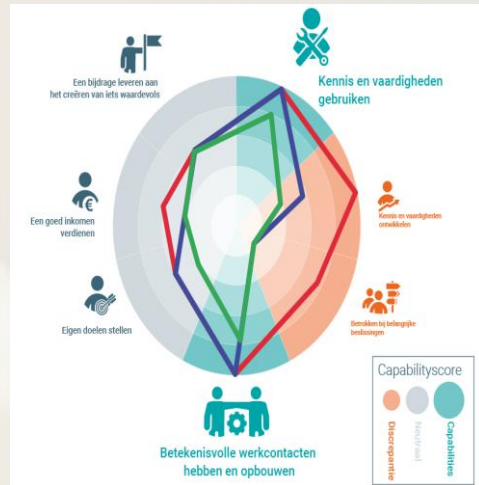
Utility-Nut

Gelijke mogelijkheden!

Capability

Werk als waarde

Grootste discrepanties tussen belangrijk vinden en kunnen/doen zijn er bij mensen in de bijstand bij voldoende inkomen hebben en gebruik van kennis en vaardigheden.

Productevaluatie

Verwachte resultaten product evaluatie (literatuur)

- Door loslaten verplichtingen of extra verdiensten gaan mensen minder uren werken dan mogelijk (klein effect)
- Huidige kans op uitstroom naar werk is gemiddeld 10%. Deze neemt toe met 5-10%.
- Vooral effecten op deeltijdwerk
- Positief effect op zelfredzaamheid, gezondheid en welbevinden.
- Meer vertrouwen in overheid waardoor re-integratie effectiever is.

Ervaringen en bevindingen

Eerste bevindingen procesevaluatie

- **Consulenten/coaches erg enthousiast over aanpak; vertrouwen, aandacht, maatwerk en tijd/ruimte voor 'echte gesprek' en effectiever.**
- **Instrumenten in het gehele sociale domein werkt beter in praktijk**
- **Geen 'one-size-fits-all' benadering ieder mens vraagt andere aanpak.**
- **Vertrouwen komt te voet, vermindert stress voor contact.**
- **Training zeer waardevol, behoefte aan professionele ondersteuning en ontwikkeling voor begeleiding van mensen met zeer weinig perspectief.**

Succes en faalfactoren vertrouwensexperiment in de uitvoeringspraktijk

Succesfactoren

- Opereren als team (intervisie-feedback)
- Werken vanuit een bepaalde visie/nieuwe aanpak/speciale opdracht
- Van systeem -naar belevingswereld van burger
- Vraaggericht-maatwerk-aansluiten bij dromen, capaciteiten
- Appel op zelfredzaamheid, vermogen
- Vertrouwen geven (bijstand i.p.v tegenstand)
- Werken vanuit methodiek
- Loslaten, achterover leunen
- Persoonlijke relatie opbouwen
- Persoonlijke coaching en ondersteuning
- De menselijke maat
- Oplossen van andere problemen
- Inschakelen hulpverlening
- Steun management, politiek
- Processturing, doelgericht, minder gericht op prestatie

Faalfactoren

- Geen steun directe management
- Sturen en afrekenen team op resultaat
- Vasthouden aan caseload van 125 of meer
- Eigen normen en waarden als richtsnoer voor handelen
- Onvoldoende vaardigheden om mensen in beweging te krijgen
- Onvoldoende inzicht in problematiek burger
- Te weinig houvast (kennis over gedragsbeïnvloeding) voor persoonlijke begeleiding
- Te strenge scheidslijnen tussen de deelgebieden in het sociale domein
- Onvoldoende ruimte om nieuwe begeleidingsvormen te ontwikkelen
- Onvoldoende training en feedback op eigen denken en handelen.
- Niet in staat goede persoonlijke verstandhouding te ontwikkelen met burger
- Te weinig kennis van brede sociale domein.